

Lovforslag nr. L 217. Betænkning afgivet af udvalget den 15. maj 1979

Betænkning

over

Forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v. i Grønland

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder haft samråd med ministeren for Grønland, hvorunder denne har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

HK, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark,

Radiotelegrafistforeningen af 1917,

Sulermik Inutagssarsiutekartut Katuvfiat (SIK) og

Teknisk Landsforbund.

Udvalget har noteret sig følgende udtalelser af ministeren for Grønland fremsat under lovforslagets 1. behandling og i samrådet med udvalget:

»Såfremt der ikke opnås enighed i de kommende forhandlinger mellem SIK og ministeren for Grønland vedrørende indgåelse af nye overenskomster, agter jeg at konsultere Grønlands hjemmestyre. Såfremt man ikke ser sig i stand til at kunne anbefale mig at anvende den i § 10 indeholdte bemyndigelse, vil bemyndigelsen ikke blive anvendt.«

Endvidere er ministerens redegørelse for det fagretlige system i Grønland medtaget som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, kristeligt folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) ønsker at udtale følgende:

Det er uforståeligt for fremskridtspartiets medlemmer af udvalget, med hvilken begrundelse ministeren vil have dette lovforslag

presset igennem udvalget og folketetinget. Der har ikke i udvalget været tid til for ministeren at svare skriftligt på et eneste af udvalgets spørgsmål; der blev givet mundtlige svar, som (efter betænkningen er afgivet) vil blive fulgt op af skriftlige besvarelser; selv bilag, som udvalget udbad sig kopier af, kunne ikke kopieres og omdeles. Så travlt havde ministeren.

Det er vor opfattelse, at folketetinget ikke kan gribe ind i nogle overenskomstforhandlinger, som knap nok er begyndt. Det er umuligt for folketetinget at bedømme det rimelige i indgrebet, når landsstyrets skatte- og afgiftspolitik for de kommende år ikke kendes og det ikke har været muligt at få de fornødne oplysninger frem inden afstemningen.

Under folketingets behandling af lovforslaget om hjemmestyre i Grønland påpegede fremskridtspartiet gang på gang, at indholdet i loven slet ikke svarede til den almindelige grønlænders forventninger affodt af ministeren for Grønlands ensidige propagandafremstød forud for folkeafstemningen. Ministerens forslag om indgreb i overenskomsterne, som fremkom kun 9 dage efter indførelsen af hjemmestyret, bekræfter til fulde, at alle de påene ord om større selvbestemmelsesret, ligeberettigede partnere, regeringschef i Grønland osv. kun er påene ord uden reelt indhold. De væsentlige beslutninger bliver fortsat truffet af den danske regering, oven i købet så ensidigt, at udvalget brugte megen tid på at opklare, om forslaget overhovedet var forelagt landstinget inden forelæggelsen i folketetinget.

Mindretallet indstiller herefter lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og stiller i øvrigt et ændringsforslag sammen med socia-

listisk folkepartis og venstresocialisternes medlemmer af udvalget. Der henvises til mindretallets ledsagende bemærkninger.

Et *andet mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) vil redegøre nærmere for sin stilling til lovforslaget ved dettes 2. behandling.

Et *tredje mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vender sig mod, at det danske folketing umiddelbart efter hjemmestyrets indførelse foretager overgreb mod overenskomstindgåelse på det grønlandske arbejdsmarked, både for så vidt angår arbejdere, der er hjemmehørende i Danmark, som arbejdere hjemmehørende i Grønland. Mindretallet finder, at overenskomster bør indgås ved aftaler og ikke ved lovindgreb.

For at afværge, at det overgreb, der med dette lovforslag foretages mod danske arbejdere i Grønland, videreføres til grønlandske arbejdere, har mindretallet sammen med fremskridtspartiets og venstresocialisternes medlemmer af udvalget fremsat ændringsforslag om bortfald af § 10. Selv om dette ændringsforslag vedtages, vil mindretallet dog stemme imod lovforslaget.

Et *fjerde mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *femte mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) vender sig kategorisk mod overenskomstindgrebet i Grønland — såvel det, der er rettet mod de ikke-hjemmehørende, som det, der er rettet mod de hjemmehørende. Grunden hertil er dels en generel afstandtagen fra, at statsmagten griber ind og dikterer arbejdsmarkedets vilkår, dels en vurdering af, at overenskomstindgrebet fastholder især de lavtlønnede på et urimeligt lønniveau og endelig en opfattelse af, at overenskomstindgrebet er lidt af en falliterklæring for det netop indførte hjemmestyre.

Mindretallet har sammen med fremskridtspartiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget stillet et ændringsforslag om

at udelade den foreslåede § 10, der drejer sig om et muligt kommende indgreb over for lønmodtagerorganisationer hjemmehørende i Grønland. I den forbindelse vil mindretallet understrege, at den eventuelle vedtagelse af mindretallets ændringsforslag ikke vil medføre, at mindretallet vil stemme for lovforslaget som helhed. Men regeringen plejer at påberåbe sig, at man lægger vægt på, at der er tilslutning fra Grønlands landsråd/landsting til fremsatte lovforslag, og det er helt klart, at regeringen ikke har det grønlandske landstings tilslutning til § 10. Mindretallet beklager, at landstinget ikke klart har sagt fra over for overenskomstindgrebet over for de ikke-hjemmehørende, men fastholder, at det egentlige ansvar alene er regeringens. Uanset den skæbne, der måtte overgå mindretallets ændringsforslag ved 2. behandling, vil mindretallet indstille det samlede lovforslag til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet skal i øvrigt beklage den helt urimeligt korte tid, der har været afsat til udvalgsarbejdet.

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (Dohrmann (FP), Nauerby (FP), Ebba Strange (SF) og Steen Folke (VS)):

Til § 10

Paragraffen udgår.

Bemærkninger

Ændringsforslaget medfører, at overenskomstindgrebet ikke vil kunne omfatte de kollektive overenskomster, som indgås mellem ministeren for Grønland og lønmodtagerorganisationer med hjemsted i Grønland.

Fremskridtspartiets medlemmer af mindretallet ønsker i øvrigt at tilføje:

Det er en hån mod den grønlandske lønmodtager, at ministeren gennem et forhastet lovindgreb end ikke forud giver lønmodtagerorganisationen SIK lejlighed til at fremsætte sine synspunkter. En sådan fremgangsmåde, som leder tankerne hen på styreform, som ligner kolonistyre/magt/diktatur, ligger fremskridtspartiet uendelig fjernt og forsøges derfor fjernet fra lovforslaget.

J. K. Hansen (S) Mette Groes (S) Søren B. Jørgensen (S) Tove Lindbo Larsen (S)
Bakholt (S) Johan Nielsen (S) Tastesen (S) Svend Haugaard (RV) Holm (V)
Fogh Rasmussen (V) Dohrmann (FP) Pilgaard Andersen (FP) Nauerby (FP)
Alfred Hansen (DR) Burgdorf (KF) fmd. Karen Thurøe Hansen (KF) Brusvang (CD)
Inge Krogh (KrF) nfmd. Steen Folke (VS) Ebba Strange (SF)

Steenholdt (GrønL.) var ikke til stede ved betænkningens afgivelse.

Partierne DKP og EP var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Bilag

I forbindelse med udvalgets behandling af spørgsmålet vedrørende gældende arbejdsretlige regler fremsatte ministeren følgende supplerende redegørelse.

I forbindelse med behandlingen af lov om forlængelse af den kollektive overenskomst mellem ministeriet for Grønland og Maskinmestrenes Forening afgav ministeren for Grønland i et samråd med arbejdsmarkedsudvalget den 14. december 1977 et tilsagn om at søge de arbejdsretlige problemer, der kan opstå, hvis statens funktioner overgår til et kommende hjemmestyre, klarlagt inden indførelsen af et hjemmestyre i Grønland.

Indtil den 1. april 1981 er den gældende retstilstand uændret:

1. Lov om arbejdsretten gælder ikke i Grønland.

Baggrunden herfor er, at man med loven tilsigter en særdeles hurtig og kontant procedure, hvilket man ikke har skønnet har kunnet lade sig gøre på grund af de geografiske afstande.

2. Lov om mægling i arbejdsstridigheder (forligsmandsloven).

Hovedsynspunktet må formentlig være, at loven ikke gælder, idet hovedloven er fra før 1953, og det er ikke i overensstemmelse med det daværende system i loven anført, at denne skal gælde i Grønland. Tvivlen om forligsmandslovens gyldighed kommer ind, da denne i 1953 har været undergivet omfattende ændringer, uden at der er taget stilling til, at loven ikke skal gælde i Grønland. En juridisk vurdering må dog nærmest føre til den konklusion, at loven ikke gælder for Grønland.

3. I henhold til forligsmandsloven har praksis været, at i alle tilfælde, hvor der har udviklet sig konflikt eller trussel om konflikt mellem organisationer med hjemsted i Danmark og ministeriet for Grønland

(Grønlandsfly), har forligsmanden anset sig som kompetent i henhold til forligsmandsloven. Det må dog bemærkes, at i samtlige tilfælde har parterne været enige om, at loven kunne anvendes.

4. Endvidere gælder loven om voldgift i Grønland med den tilføjelse, at voldgiftsloven i modsætning til i Danmark også kan finde anvendelse på sager, hvorunder en faglig strid i forbindelse med en kollektiv overenskomst om løn- og ansættelsesvilkår søges afgjort ved mægling eller voldgift i henhold til kollektiv overenskomst herom.
5. I det omfang, der eksisterer hovedaftale med danske organisationer, er det forudsat, at forligsmandsloven anvendes.

Situationen ved hjemmestyrets gennemførelse pr. 1. maj 1979.

Ved hjemmestyrets indførelse pr. 1. maj 1979 sker der ingen ændring i ovenstående regler. Det er fortsat folketingets opgave indtil januar 1981 at gribe ind med eventuelle lovgivningsinitiativer over for konflikter af samfundsmæssig betydning. Dette harmonerer i hvert fald ganske godt med, at overenskomster for perioden 1979-81 fortsat må indgås på ministeriets ansvar.

Situationen efter 1. januar 1981.

Kommissionen om hjemmestyre i Grønland har i sin betænkning anbefalet, at lovgivningskompetencen på det arbejdsretlige område for arbejdstagere ansat under hjemmestyret skal overgå til Grønlands landsting pr. 1. januar 1981.